

กระทรวงพาณิชย์ : กำลังปฏิรูปโครงสร้าง
การผลิตการเกษตร (ตอนที่ 3)

อนันต์ ดาไลดม

นายกสมาคมพืชสวนแห่งประเทศไทย

27 พฤศจิกายน 2557

สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย เคยให้ข้อมูลว่า การปลูกมันสำปะหลังจะให้ผลตอบแทนที่ดีกว่าการปลูกข้าว ซึ่งการที่ผลตอบแทนของพืชเศรษฐกิจเหล่านี้ จะมากหรือน้อยแตกต่างกันอย่างไร ส่วนใหญ่จะขึ้นอยู่กับสภาวะราคาของสินค้านั้นๆ ในแต่ละช่วงแต่ละตอน ซึ่งมีความผันผวนอยู่ตลอดเวลา ไม่สามารถจะใช้ในที่นี้จะมาเป็นข้ออ้างอิงในการกำหนดนโยบายการลดพื้นที่การปลูกข้าวเพื่อไปปลูกมันสำปะหลัง อ้อย ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ได้ ส่วนปาล์มน้ำมันจะได้มีการวิเคราะห์ในช่วงต่อไป

ผมอยากจะให้มาดูต้นทุนการผลิตมันสำปะหลังและประมาณการรายได้ในพื้นที่ 1 ไร่ โดยใช้ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ของพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังทั้งประเทศ คือ ไร่ละ 3 ตัน และให้ราคามันสำปะหลัง กิโลกรัมละ 2.75 บาท ณ เปอร์เซ็นต์แบ่ง 25%

ต้นทุนการผลิตมันสำปะหลังในพื้นที่ 1 ไร่

ลำดับที่	กิจกรรม	รายละเอียด	ค่าใช้จ่าย/ไร่
1	ไถปรับพื้นที่	ไถผาน 7 จำนวน 1 ครั้ง เพื่อตากดิน	270 บาท
2	ไถยกร่อง	- ไถยกร่องก่อนปลูก - ใส่ปุ๋ยพร้อมไถ อัตรา 25 กก./ไร่	250 บาท 625 บาท
3	ท่อนพันธุ์	ท่อนพันธุ์ยาว 1.50 จำนวน 800 ท่อน/ไร่ ราคาท่อนละ 1.50 บาท	1,200 บาท
4	ฉีดยาป้องกันโรคและแมลงท่อนพันธุ์	ก่อนปลูก	220 บาท
5	การปลูก	จ้างเหมาปลูก อัตรา 300 บาท/ไร่	300 บาท
6	ยากคุมหญ้า	ใช้ยากคุมหญ้า ซุมิโซย่า 1 กก./6 ไร่	75 บาท
7	ฉีดยากคุม	ฉีดหลักจากปลูกทันที (จ้างเหมา)	100 บาท
8	ใส่ปุ๋ย (สูตร 13-13-21)	- หลังปลูก 4 - 5 เดือน (อัตรา 25 กก./ไร่) - ค่าจ้างใส่	600 บาท 50 บาท
9	การเก็บผลผลิต (อายุมันสำปะหลัง 12 - 13 เดือน)	- จ้างรถชุด - ค่าจ้างเก็บ กิโลกรัมละ 1 บาท พร้อมค่าขนส่ง	250 บาท 3,000 บาท
รวมต้นทุนการปลูกมันสำปะหลังจนถึงการเก็บเกี่ยวและขนส่งไปขายที่โรงมันเฉลี่ยไร่ละ			6,940 บาท

ประมาณการรายได้

1. ผลผลิตเฉลี่ย ไร่ละ 3,000 กก.
2. ราคารับจำหน่าย กิโลกรัมละ 2.75 บาท
3. รวมรายได้ 8,250 บาท

กำไรเหนือต้นทุนต่อ 1 ไร่

รายได้ 8,250 บาท – ต้นทุน 6,940 บาท = 1,310 บาท

จากราคาที่เกษตรกรขายได้ 2.75 บาท ต่อ 1 กิโลกรัม (หากพ่อค้าผู้รับซื้อมันสำปะหลัง เจ้าของลานมัน ไม่หักสิ่งเจือปน โกงน้ำหนัก หักเปอร์เซ็นต์แป้ง) เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังจะมีกำไร ไร่ละ 1,310 บาท โดยเฉลี่ยเกษตรกรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จะมีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง ครอบครั้วละประมาณ 20 ไร่ ดังนั้นรายได้จากการปลูกมันสำปะหลังตลอดทั้งปีในพื้นที่ 20 ไร่ จะอยู่ที่ 26,200 บาท เฉลี่ยเดือนละประมาณ 2,000 บาท รายได้เพียงเท่านี้ สำหรับครอบครั้วเกษตรกรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะอยู่ได้อย่างไร **นี่คือโจทย์ที่ทำให้เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นกลุ่มคนที่ยากจนที่สุดกลุ่มหนึ่งในสังคมไทย**

ดังนั้น การเพิ่มปริมาณพื้นที่เพาะปลูกมันสำปะหลัง เพื่อเพิ่มปริมาณผลผลิตด้วยการขยายพื้นที่ โดยเฉพาะในพื้นที่นาข้าวที่ไม่เหมาะสมกับการปลูกข้าว อาจจะเป็นเพราะความแห้งแล้ง ดินเลว จะกลับมาเป็นการเพิ่มต้นทุนในการผลิตมากกว่าการปลูกในพื้นที่เดิม ทำให้เกษตรกรจะยิ่งจนขึ้นไปอีก และเพิ่มความร่ำรวยให้แก่เจ้าของลานมัน โรงมัน และผู้ส่งออกมันมากขึ้นไปอีก

คำถาม ทำไมยุทธศาสตร์นี้ จึงไม่เน้นการเพิ่มผลผลิตต่อไร่ให้สูงขึ้น เพื่อเพิ่มปริมาณผลผลิตให้ได้มากขึ้น ลดต้นทุนการผลิตต่อหน่วยพื้นที่แทนการเพิ่มผลผลิตโดยการขยายพื้นที่ ซึ่งเป็นสิ่งที่ได้เกิดขึ้นมานานแล้วตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 1 ที่ได้มีข้อสังเกตว่า การที่ภาคเกษตรไทยสามารถมีผลผลิตเพิ่มขึ้น เป็นการเพิ่มขึ้นในแนวนอน คือ การขยายพื้นที่เพาะปลูกแทนการเพิ่มปริมาณผลผลิตในแนวตั้ง คือ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตให้ได้ผลผลิตเพิ่มขึ้น ลดต้นทุนการผลิตให้ต่ำลง

ยุทธศาสตร์นี้ ทำให้ภาคเกษตรไทยกลับไปสู่ในยุคเมื่อ 50 ปีก่อน จนทำให้พ่อค้าเหล่านี้ได้กล่าวดูหมิ่นภาคเกษตรไทยมาโดยตลอดว่า

“ไร้ประสิทธิภาพ ผลผลิตต่อไร่น่า
ต้นทุนการผลิตสูง ไม่สามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้”

*****